

Doolleebaam Ga'nanne Afu Hawwo

Leveled

Hadiyyisa

Ku qanannaaxxi hara'mash kitaab Yu.Es.Ay.Di (USAID)eennsi siidamukki diinaxxi hara'matinne, Seev Ze Childreeninne (Save the Children), Losa'n Ministeerinnee Dabuuphphi Giir Giichchi Gassi Losa'n biiro'innee maqirem angejjinne gudaa koobamukko.

2009 H.D

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

Doolleebaam Ga'nanne

Afu Hawwo

Baxxanchi 3

Saanti I

Leveled

Losisaanchina/ona Tiissiishsha

Ku hara'mash qanannaaxxi kitaab gudukki horoor sawwit ciilluwwi qanannaaxxi xanato fuu'lisimminatte. Ka kitaaba awwaaxximmiinse gaassinaa ciilluwwa gaafaassimina kitaabo'ommi horoor sawwite caakkisimmi hasisookko. Misilluwwi amadu sawwitennem ciilluwwi maqire atoorarimmi qanannaato fuu'lisoohaannooma qoossimmi hasisa. Losaan kitaabo'ooma qananna'aamaa lasonne xa'michchuwwina dabachcha uwameena xanamuda'e qoossimmi niinnise egeramoothane.

Doolleebaam Ga'nanne Afu Hawwo.

Qananaaxxi Illaqqi Xa'michchuwwa

1. Asir afisoo hawwi maha?
2. Qoqqophphi wo'o hinkide muccussakkamo?

Ka maarage Doolleebaam ga'nanne jor asir aagaakko. Wo'o hoogaa mannii diinatii beeddeena afaakko. Mat ayyaamo, maaro'i ballanne, malaayyaam xeen keyyiinse waarukkoo yakkoo'nem gafaramaa laa'ukko. Biira yoo mannii diinatii hundim qaasa'aa xa'aakko. Diris heemachchi buchcha iyyaa qoqqoba gafareena gugubamoolla. Manoom wo'o illiname moo'eenaa hoogukkoka xadaa, xena jorisa duumoola.

Doolleebaam ga'n manni, hegeeqqi
muccurooma egerimmi haja'i bee'i qawwi
manna. Lob shumina bare annannichchim
gudixxona fayya'ooma egechchi bax
mixxeelluwwi ododim kuraakko. Doolleebaam
ga'n manni shu'm bare hinaa lob shuma
barenne shume'ona kurakko'aarem sabaa
hee'ukko.

Oo mat ayyaa'm maaro'i balli xeen
biiranne shume'akko'i shuma hundam
dirisinne hamaaransaa qoqqobanne
tuubamoo'isa issaa urukko. Doolleebaam
ga'n manni hegeegoom, xeen ga'nu
lasonne moo'akkota'ne fooshshii bagaan
illina moo'akkeena shu'm las hee'ooyyo.
Shu'm fooshshoom sane qasaa ududda
chakaa'isiisookko.

Diris aanshukkaare hegeegonne lob shum bee'ukko bagaaniinse mannoomina losan aagaateyyo. Eehid ihubikkina la'm ballii saxxi balliinse kid mannoom afukkisa beyyo hundannem afuuroolla. Xeenim ga'naa urukkoyyo. Lob shumim shiilaa dirisinne marimmi gatukkoyyo.

Marukki diris hundim cebbanne gudisakko'i qoqqobanne gafaramoolla. Qoqqoboom qiphphaakko. Lob shuminne kolbamukkis illina la'isooyyo. Mannoom qoqqob wo'mukkaare liiramaa tefo aphphixxoolla. Diinatinaa manninaa hundiname wo'o siixxinaamboo yaa mannik tiir usheexxaakko.

Wo'i hawwisoobikkina ka qoqqobanne
qiphphaa uru wo'ika hundim humburuushaa
harallinne, halli gaare'innee jarikaaninnee
mine elleexxoolla. Malaayyaam asir
birbinnisu bikkina hegeeqli mannom wo'o
agaa goddoookkoka labisukkoyyo. Fayya'oom
mixxeelluwwi losisso'i losano Doolleebaam
ga'n manni aa'imma sabaa qoqqobiinse
inkiiru wo'o hufaa'oo'neme hiddibbaa'aa
agaa jabbaa xa'ukko.

“Amannee wo’onne major yookko?” yaa hiddibbaa’aa agukki manna aadit xinno’o gansiisoolla. Mannoom kabadem hindih yaa shu’m mine afuurukkoyyo. Olla’i hundim, “Aadir guulleenatte mah qaraare?” yaa u’namoolla.

Ee ga’nanne mat losisaanchi manninne maqirem gatti mine baxaa yookko. Hundem mi’n manname aadit amadaa ixxi xale’i amadamoo’n gataakko. Ee olla’i mat manchi, “Neese hundim xissinumuuyyi ixxii ixxi abaroosii amadamubee mashka’a hunaa ka losisaancho xa’minona” yukko.

Oo olla'i manni ee losisaanchi beyyo waatta'a, "Beeddinona at xale'i baraara gatoommo yitaatennihe? Niina qaraare uwitoobee'ek" yamukko.

Losisaanchi, "Ki'nuwwi manni losisoo eroomma hanno aa'lakkamo? Ki'nena kurimmi kinina wo'o agisimmaa" yukko. Olla'i manni "Kaa ! hay Waa'a badde, kabadooma gantomisdu kure" yamukko. Losisaanchim illage hee'ukko sawwimmii" yukko. Mannooma aadit hoogisukkuuyyi waaru bikkina, "Eena'lee! Kaba qaqqissehe. Fayya'oo'm egachchi mine ga'n gassaanchoo amandaa mallona" yukko.

Olla manni, “Kaa at niina kaa’nam godabo qoxxitoo honniyye?” yamukko. Losisaanchi, “Ki’nena godabo qoxxaateyyo. Gaassinaa ka aadit amadu manni foore gatisimmi illag ihonaa yaatette” yukko. Eehaara’e qaqqinsonaa yamamaa ga’n gassaanchi beyyo afamukko. Ga’n gassaanchi, “Kaa! maduyye?” yukkaare, losisaanchi, “Ni olla’anne aadit aagaa manni beeddeenatte. Min hundannem manni aaditinne amadamaakkoo bikkina qaqqinsaa fayya’ooma egachchi mine mallonaa” yukko.

Ga'n gassaanchi shottaa bax sure'e
sheelataa biirina edde'oo eddechcha
edde'ukko. Ee lasage, hafxanamaa
fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwwi
beyyo biinca chakaa'amukkuuyyi afamukko.

Fayya'ooma egechchi mixxeelluwwi
awwonsaanchi beyyo luqqamukko. Fooshsha
hanem hanem fooshshe'amukkuuyya,
“Ni! olla'anne aadit jabbi aagaa manna
hundame ubbuusaa uraakko. Mixxeelluwwi
marona ijajjonatte” waallummokii”
yamukko. Fayya'ooma egechchi mixxeelluwwi
awwonsaanchim ka macceesu woshshanne
lobakata muggukko.

Fayya'oo'm egechchi awwonsaanchi
“Qaqqisakka'a mallehe” yaa fayya'oo'm
mixxeelluwwa ijaajukko. Fayya'oo'm
mixxeelluwwim Aadite uullisoo qaraalluwwa
amadamaa kaame'enne saa'lamaa
Doolleebaam ga'niinse waarukki manninnem
daba'lamaa waaramukko.

Fayya'oo'm mi'n mixeelluwwi Doolleebam
ga'na afamukkisam losano uwameename
gaassamaa jabbaan mine kululamaa
xa'mamukko. Jabbaa'n summa, umuraa
albachchaa doonamukko. Ee lasage hinka
balliinse kid xissamuda'e xa'mamukko.
“Jabbitakko'i mashka'am kullehe” yamukko.
Jabbaan “Xeen ga'naa qoqqobanne diris
qiphphaa urukkaare inkiillaa angaammo”
yukko.

Fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwwi
aadit shururaa'oo jabbaa'neka aadite
saarayyama koleer, ameebii taayfodii yoo'isa
siidamukko. Ee lasage muccur wo'inne
kiniinnuwwa jabbaanina liqicaa'isamukko.
Xeen ga'noolli ihubikkina muccur mu'utanne
iimaniinse qolakka'a awwaaxximmi
xansiisoo'isa kuramukko. "Odum ee diris
wo'o qoqqobiinse inkiitakko'isam agimmi
jabbi fatakoobee'isa issookko. Wo'om
hufaa'lakka'a aggakkobelaseense jabbi
hore'em urooyyo" yamukko.

Neese Ka illageenem kanni bikkina kukim afoo’isa lanqaa kullaahii losinsaahii hee’nummo. Ki’nuwwi mannika er woshsham beccaa’lakam manni ikkakko’i bikkina kaba ku hawwi affaakko. Ka hawwiinse firimmina mannina qoxxisamaa hegeegonnem losano uwrimmi hasamaakko.

Losa’n min ka hegeegonne yoo bikkina losisaan losaano ka higamoo aadixxi jabbi bikkina fintaa losisimmi jabboom fikkaanukkuuyyi maroo bee’isa issookko. “Losaanim, min minenne wo’o hufaa’akka’agimmi hasisoo’isa issona annanni annanni googguwwa awwaaxxitakka’a losissehe” yamaa atooraramukko.

Fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwwi
Doolleebaam gatti gassina meentoo goonaa,
landaa goo'n oosoo hundame weeshona
kuramukko. Ga'n gassaanchim xurumba
xuxu'aa manni dummichcha waaronaa
issukko. Meentii goonii, landii woraadii
hundim waaraa selelaa dummukko.

Fayya'ooma egechchi min mixxeelluwwi
koleerina, ameebina, taayfoodinää te'im
wo'o kolbanchinne manna amadoo
jabbinaa qaraar luxxi beyyonne hegeeqli
muccuroomaa gaqqi muccuroomaa egerimmi
ihukkisa kuramukko. Hegeeg muccur
ihubeelas, afakko beyyi hundanne uunjakko'i
luwwi shamaa tikaayyi fikkaannona
issoo'isam caakkisamaa losisamukko.

Fayya'ooma egechchi mi'n mixxeelluwvi
Doolleebaam gattina uwramoo losano
danaamisa caakkisamoolla. Gatti mi'n
hegeegonne shu'm mine baxxakkoo'n
affakko'i beyyi hundanne shume'immi
annanni annanni jabbuwwa amadiisoo'isa
kuramukko. Hensheeshshi amadukki manchi
godabiinse hensheeshshi quunqi fira
buchchanne maaxamaa uulla nakkinoommare
oddomachcho felefelaa aagaa li'aa odim
quunqa qaroo'isam caakkisamukko.

Ku mixxeelluwwi sogamukkisam, suuxiinchi odim lob shumine fira a hixennee afuuraa lar itoohaare lalleewwi maaranne quunqe'aa fikkaannookko. Ee maara intoommaare neesennem higaa hilleennanne afuuraa xiiga agookko. Ado angummita'nem ni godabonne aagaa fikkaannookko. Eehaninne manniinse hixenne, hixiinse laronne, lariinse mannanne daba'lamukkuuyyi hee'ookko.

Ka daba'lamukkuuyyi hee'oo googo hoo'lamimmi giddo. Eebikkina manni afu beyyonne hundanne lob shuma shume'oo bee'isa shu'm mine awwaaxxon a issimmi giddo. Eebeelaseense ku hawwii jabbii amaxxamukkisame hee'ookko.

Mixxeelluwwi edamaatem, “Lob shumina shu’m mine baxxehe; lob shuminne dut jabb i higookkoo yinaa kullaa hee’nummo; xaddakko’onnihe?” yamaa xa’mukko. Ku aadixxi jabbim waarukkok shu’m mine baximma hoogimminnetti ihukkisam bakkisamaa kuramukko.

Oomballa ga’nu xeen affakko’i beyyonne shume’akko’i lob shuma massaa qoqqobanne gafaraa ki’nuwwi ga’nanne aadixxi jabbo eebeena xanaakko. Kabadooma qaraare uwwinaammo. Muccur wo’o aggakkobeelas ku aadit hore’em urooyyo. Ki’n hegeegonne wo’i hawwi yoo’isa moo’naamo. Qoqqophphi wo’o hufaa’lakkoo’n hore’em aggakkotte yamaa xishshaa’amaa kuramukko.

Aadixxi jabbi hurbaaxxi kolbanchinnee muccur wo'o awwaaxximma hoogimminnee amadookko. Kaka amadiisoo baakteere'uvwaa vaayireessuwwaa ihookko. Hinkanda'e la'immina aadit amadulaseense akiim mine affimmii akkamamimmii hasisookko.

Aggina qoqqophphi wo'om ihukko daajji wo'oo mulli keenome hufaa'noo'n awwaaxximmi hasisooyyo. Mat hegeego muccuroominne amadimmi haccaa hucaa afakko'i beyyonne uunjimma urimmi, lob shiminna shu'm mine hinakka'a awwaaxximmii mulkeenim hanaan kuramu jabbuwwa bi'isimmina doo'l googo. Ka keeno waayibeeqqoominne issinummi beelas jabbiinse neese annanni inkoo'nem buchchanne aangoommo yamaa losano farshimamukko.

Qanannaaxxi Lasaqqi Xa'michchuwwa

Hanaan qananaa'lit qanannaato shooto'i
issitaa weroon yoo xa'michchuwwina
dabachcha uwwe.

1. Ka kitaabo'onne Doolleebaam ga'n manni, qawwi manna yamamukkok mahinatte?
2. Doolleebaam ga'n manni jabbo ubeena xanukki mashka'i maha?
3. Doolleebaam ga'n manni losisaanchi beyyo waatta'a, "Beeddinona at xale'i baraara gatoommo yitaatennihe? Niina qaraare uwwitoobee'ekkii" yamukki mashka' maha?

4. Doolleebaam ga'n mannoom
qoqqob wo'mukkaare liiramaa tefo
aphphixxukkok mahinatte?
5. Ku kitaabo'i mat hegeeqli mannina
uwwo losan maha?

Kanni woroon uwwamu sawwittuwwina
tirato uwwe.

1. gafaramaa laa'ukko
2. ududda chakaa'isiisookko
3. shiilaa
4. hiddibaa'aa

